

Arkitektens regionala förutsättningar

Ett viktigt motiv för regeringens arbete för arkitektonisk kvalitet är att det är en fråga om demokrati. Eftersom alla kommer i kontakt med arkitektur i sin vardag och tar intryck av den, både medvetet och omedvetet, är gestaltning av den byggda miljön en rättvisefråga i samhället, påpekas det i regeringens skrivelse till riksdagen *Arkitektur, form och design* (Skr. 2002/03:129). Eller som den tidigare kulturministern, Marita Ulvskog, uttryckte det: ”Arkitektur och skönhet är inte bara en rättighet för de välbeställda, utan för alla.”¹

För att åstadkomma arkitektur behövs arkitekter². Förvisso finns det även andra än arkitekter som är skickliga projektörer och som åstadkommer byggnader med höga kvaliteter. Men det är arkitekterna som har som yrke att värna den arkitektoniska kvaliteten och som mest envetet hävdar arkitektens värden. Det sker inte enbart vid ritbordet utan också genom medverkan i arkitekturdebatten, nationellt såväl som lokalt. Genom engagemang i den lokala diskussionen om bebyggelseutvecklingen, på arbetsplatser, i föreningslivet och med inlägg i lokalpressen, påverkas den allmänna medvetenheten och kunskapen om arkitektur i allmänhet och betydelsen av bygdens arkitektoniska kvalitet i synnerhet.

Men vilka möjligheter har då arkitekterna att göra detta och därmed att medverka till politiska målen om arkitektonisk kvalitet som en medborgerlig rättighet? En av flera nödvändiga förutsättningar är närvaro. För att kunna erbjuda sina tjänster vid ett nybygge är det en fördel att man finns på plats, åtminstone om det inte bara handlar om att leverera ritningar. För att kunna medverka i den lokala debatten krävs att man vet vilka nya projekt som är på gång och kan ta upp angelägna frågor för bygdens utveckling. I en statistisk bearbetning av Sveriges Arkitekters matrikel 2002 har jag tagit reda på hur det är med denna närvaro i olika delar av landet. Jag har då funnit att arkitekterna främst finns i storstäderna och nästan helt lyser med sin frånvaro i Norrlands inland. Detta är föga förvånande och några orsaker ska jag återkomma till. Men att skillnaderna är så stora hade i alla fall jag inte anat.

I följande tabeller har jag beräknat antalet icke-studerande medlemmar i Sveriges Arkitekter (MSA). Med finns alltså byggnadsarkitekter, inredningsarkitekter, landskapsarkitekter och planeringsarkitekter, såväl privatanställda, offentliganställda och egenföretagare som de som inte uppgivit sin sysselsättning i matrikeln (däribland pensionärer). Men eftersom de större arkitektföretagens ägare inte är medlemmar i

¹ Arkitektur och skönhet som demokratisk rättighet kan tolkas på två sätt. Det ena är att vi alla har rätt att omge oss med vackra ting och att vi alla har rätt att vistas i arkitektoniskt fulländade byggnader. Det andra är att vi, precis som när vi röstar i allmänna val har rätt att välja vad som är vackert och vad som är god arkitektur. Att reda ut detta är något som jag får återkomma till i annat sammanhang.

² Termen arkitektur avser enligt Nationalencyklopedin ”i vidsträckt betydelse allt mänskligt byggande, i mer avgränsad mening byggnader av särskild dignitet eller konstnärlig ambition. Den innefattar då också byggnadskonsten som disciplin och kunskap” (Mårtelius).

Sveriges arkitekter saknas de i redovisningen. Jag har slumpmässigt registrerat var femte medlem och sedan räknat upp till samtliga.

Indelningen är gjord på olika delar i landet efter SCB:s begrepp H-regioner (homonitetsregioner), som beskriver regioner med liknande geografisk-ekonomiska förhållanden³. Denna indelning kan också ses som ett mått på befolkningstäthet (tabell 1). SCB:s statistik bygger på den vuxna befolkningen i varje region.

Tabell 1. H-regioner enligt SCB

H-region	SCB:s definition	Exempel	Befolkningen
Stockholms-regionen (H 1)	Kommunerna i Stockholm/Södertäljes arbetsmarknadsregion	Haninge Järfälla Täby Vallentuna Värmdö	1 851 000
Göteborgs-regionen (H 8)	Kommunerna i Göteborgs arbetsmarknadsregion	Härryda Kungälv Kungsbacka Mölnadal Tjörn	853 000
Malmö-regionen (H 9)	Kommunerna i Malmö/Lund/Trelleborgs arbetsmarknadsregioner	Dalby Lomma Kävlinge Staffanstorps Vellinge	536 000
Större städer (H 3)	Kommuner med mer än 90 000 inv. inom 30 km från kommuncentrum	Borås Falun Norrköping Karlstad Luleå	3 227 000
Mellanbygden (H 4)	Kommuner 27-90 000 inv. inom 30 km från kommuncentrum samt med mer än 300 000 inv. inom 100 000 km från samma punkt	Bollnäs Leksand Norrköping Värnamo Ålmhult	1 547 000
Tätbygden (H 5)	Kommuner med 27-90 000 inv. inom 30 km från kommuncentrum men med mindre än 300 000 inv. inom 100 000 km från samma punkt	Gotland Hudiksvall Härnösand Piteå Östersund	500 000
Glesbygden (H 6)	Kommuner med mindre än 27 000 inv. inom 30 km från kommuncentrum	Hällefors Orsa Lycksele Strömstad Kiruna	470 000

Det finns flest arkitekter i Stockholmsregionen, därefter i Göteborgs- och Malmöregionerna. De större städerna har totalt sett också många arkitekter. Sedan minskar arkitektantalet successivt ju längre ner i tabellen man kommer (tabell 2). I storstäderna dominerar de projekterande arkitekterna (privatanställda + egenföretagare) över de offentligt anställda. I övriga delar av landet är förhållandet mera jämnt. I glesbygden finns lika många offentligt anställda som projektörer, även om det rör sig om väldigt få i båda fallen.

Bilden blir emellertid annorlunda om man beräknar antalet arkitekter per invånare (Diagram 1)⁴. I landet som helhet finns det drygt 6 arkitekter/10 000 invånare. I Stockholmsregionen är det knappt 14, i Göteborgsregionen nära 10 och i Malmöregionen drygt 12. Men sedan minskar arkitekttätheten snabbt, till nära 4 per 10 000 invånare i de större städerna och 1-2 i resten av landet. Annorlunda uttryckt betyder

³ Enligt Statistiska Centralbyråns Undersökningar om levnadsförhållanden 2003.

⁴ Se också tabell 3 i Bilagan

detta att medan det finns en arkitekt per 730 stockholmare, finns det en arkitekt per 2270 invånare i de större städerna och en arkitekt per 9 400 glesbygdsbor.

Även när man ser på arkitekttätheten ökar de offentliganställda jämfört med projektörerna ju längre från storstäderna man kommer. Därmed ökar också deras relativa betydelse för att hävda arkitekturens värden i glesbygden och i de små och mellan-stora städerna.

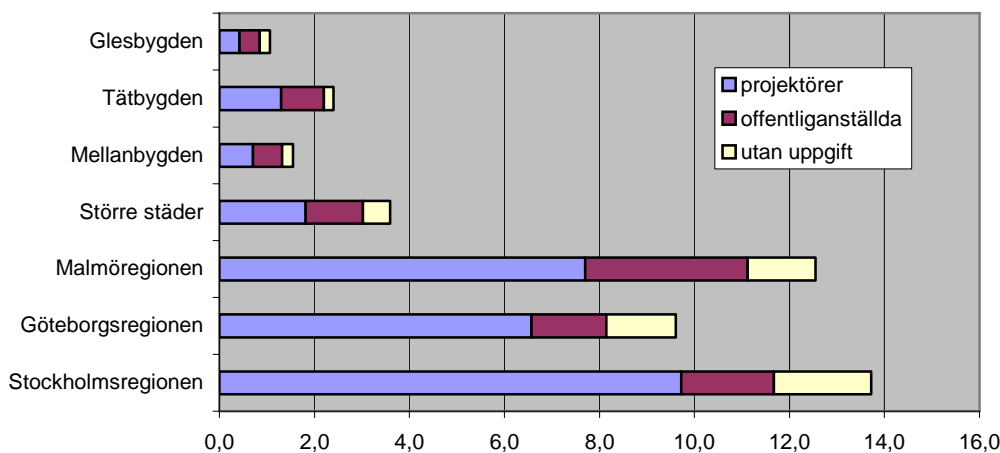
Tabell 2. Arkitekterna fördelade på olika regioner

H-region	privat anställd	egen företag	offentlig anställd	utan uppgift	Samtliga MSA med- lemmar
H 1 Stockholmsregionen	1240	560	360	380	2540
<i>därav innerstan</i>	610	255	105	130	1100
<i>yttrområdena</i>	630	305	255	250	1440
H 8 Göteborgsregionen	410	150	135	125	820
H 8 Malmöregionen	290	125	180	75	670
H 3 Större städer	385	200	390	185	1160
H 4 Mellanbygden	65	45	95	35	240
H 5 Tätbygden	40	25	45	10	120
H 6 Glesbygden	10	10	20	10	50
Totalt	2440	1115	1225	820	5600

Tätbygden är arkitekttätare än den relativt sett befolkningstätare mellanbygden. Det kan hänga samman med att många av de kommuner som finns i tätbygden är norrländska residensstäder och/eller centralorter, såsom Söderhamn, Hudiksvall, Härnösand, Örnsköldsvik, Östersund, Skellefteå och Piteå. De har därmed samma betydelse för sina omland som de norrländska kuststäderna Gävle, Sundsvall, Umeå och Luleå, som finns i gruppen Större städer.

Mellanbygden, däremot, utgörs av ett stort antal mindre kommuner i mellersta och norra Svealand samt södra Norrland, och utgör därmed ett slags yttre omland dels till storstadsregionerna, dels till större städer som finns där, t ex Växjö, Jönköping, Karlstad, Örebro och Falun. Mellanbygden kan i själva verket ses som Sveriges södra glesbygd, åtminstone när det gäller arkitektförekomsten.

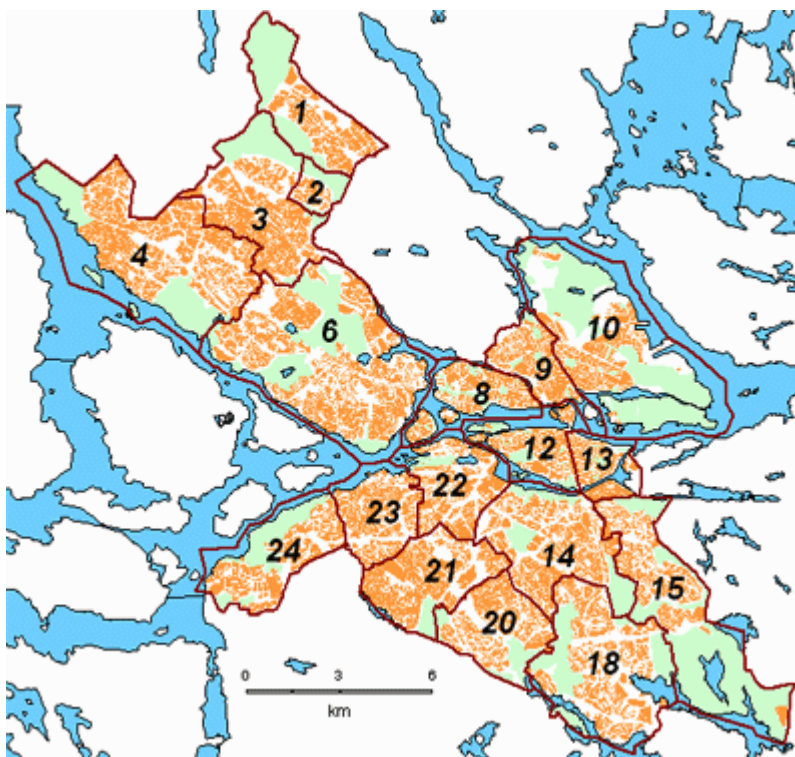
Diagram 1. Arkitekter per 10 000 invånare i olika regioner

Skillnaden mellan de tätare och mer centrala landsdelarna och de glesare och mer perifera finns också inom storstadsregionerna, se tabell 3 i bilagan. Stockholmsregionens arkitekter bor företrädesvis i Stockholms stad, Göteborgsregionens i Göteborgs stad och Malmö/Lund/Trelleborgsregionen främst i Malmö och Lund.

En uppdelning på kommuner och församlingar i Stockholmsregionen visar än tydligare hur viktigt det är för arkitekter att bo centralt.⁵ Allra mest tycker arkitekterna om Södermalm, i synnerhet Katarina och Sofia församlingar. De som väljer villa bosätter sig i Bromma och Hägersten. Men det tycks också vara annat som påverkar arkitekternas bostadsval. De väljer inte de stadsdelar och kommuner där det byggdes mycket under miljonprogrammet. Snarare tycks de föredra stadsdelar med äldre bebyggelse. De verkliga högstatusområdena väljs också bort. Exempelvis är Lidingö och Nacka mer populärt än Danderyd, trots att Danderyd ligger mer tillgängligt.

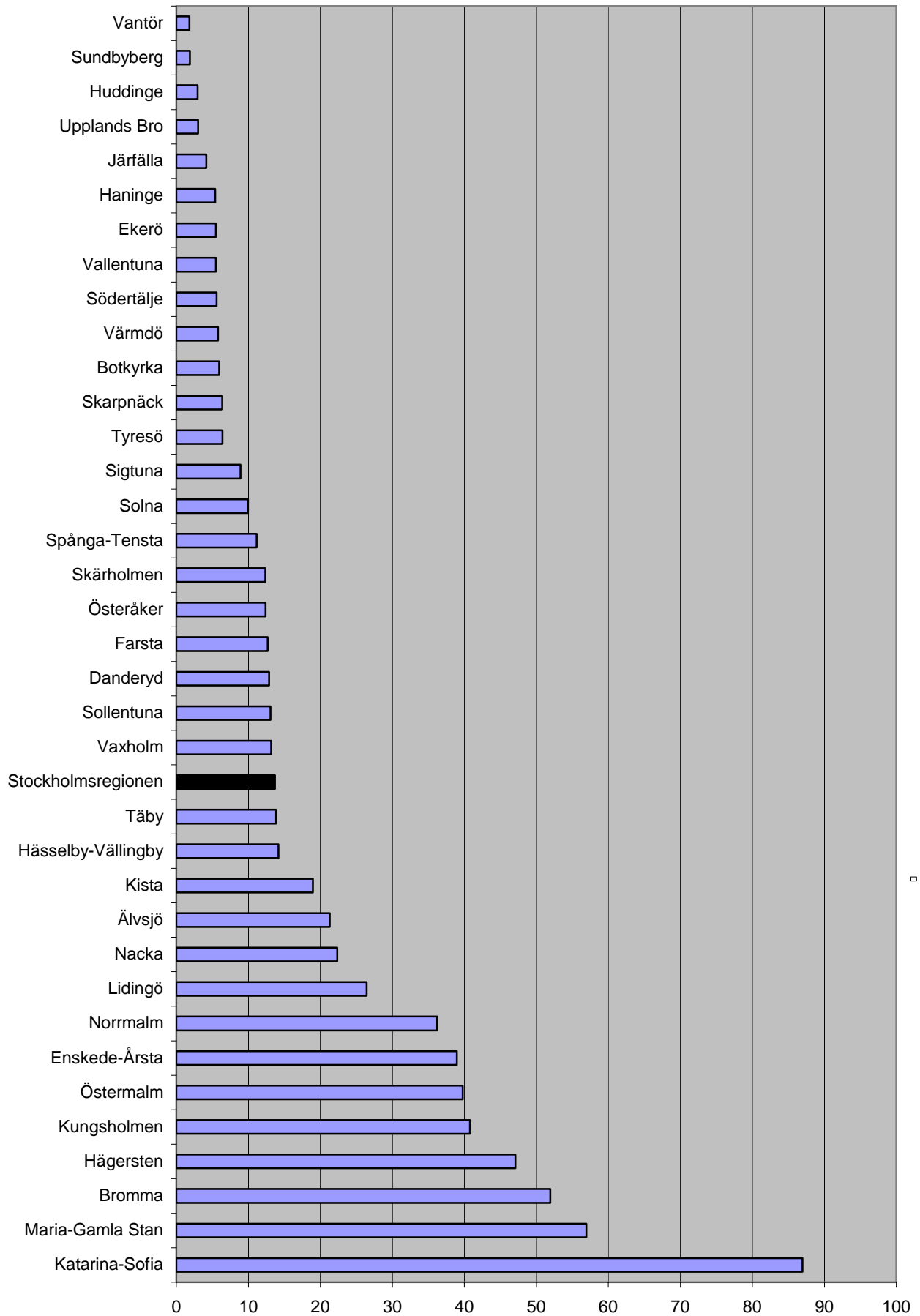
Stockholms 18 stadsdelsområden

1. [Kista](#)
2. [Rinkeby](#)
3. [Spånga-Tensta](#)
4. [Hässelby-Vällingby](#)
6. [Bromma](#)
8. [Kungsholmen](#)
9. [Norrmalm](#)
10. [Östermalm](#)
12. [Maria-Gamla stan](#)
13. [Katarina-Sofia](#)
14. [Enskede-Årsta](#)
15. [Skarpnäck](#)
18. [Farsta](#)
20. [Vantör](#)
21. [Älvsjö](#)
22. [Liljeholmen](#)
23. [Hägersten](#)
24. [Skärholmen](#)

⁵⁵ I Upplands Väsby, Salem och Nykvarn finns inga arkitekter med i urvalet, inte heller i Rinkeby, eller Liljeholmen

Diagram 2. Arkitekter per 10 000 invånare i Stockholmsregionen. Kommuner och stadsdelsområden

Diskussion

Det säger sig självt att arkitektkårens möjligheter att genom personliga initiativ kunna hävda arkitektonisk kvalitet i stora delar av landet är ytterligt begränsade. Hur ska en projekterande arkitekt kunna bistå mer än 10 000 personer när de ska bygga eller bygga om sin villa? Hur ska arkitekterna kunna hävda sin uppfattning om arkitektonisk kvalitet i den lokala diskussionen om bebyggelseutvecklingen när de är så ensamma på sin ort?

Om det ska bli något av regeringens ambitioner att arkitektur är allas rättighet så måste man hitta lösningar på denna problematik. Annars kommer regeringens målsättning inte att kunna förverkligas.

En orsak att så få projekterande arkitekter bosätter sig i de mer glesa delarna av landet är att det är svårt att försörja sig där, vilket i sin tur beror på bristande efterfrågan på arkitekttjänster. Att det är så har säkert många orsaker, men en viktig orsak är att det byggs förhållandevis lite. I synnerhet det offentliga byggandet når sällan sådana volymer att det räcker för särskilt många arkitekttjänster. När det väl är dags anses det av flera skäl lämpligare att tillkalla utsocknes arkitekter. Den lokale arkitekten har bl a svårt att upprätthålla den kompetens som krävs för att klara ett större projekt och att hålla ett tillräckligt stort kontor för att kunna ta på sig mer kvalificerade uppdrag.

Men man ska heller inte bortse från att det också finns kulturella orsaker. Sett ur arkitektens synvinkel innebär bristen på vardagliga kontakter med kollegor att det inte finns några andra arkitekter att diskutera gemensamma frågor med och också en svårighet att hålla sig à jour med yrkets utveckling.

Sett ur allmänhetens synvinkel är arkitektur en relativt ny företeelse och kanske av detta skäl inte något som man saknar. Den folkliga betydelsen av arkitektur torde vara ungefär ”det arkitekter åstadkommer”. Det var egentligen först i och med folkhemsbygget, som arkitekter började se som sin uppgift att medverka i bostadsproduktionen. Dessförinnan hade arkitekternas insatser främst gällt borgerskapets offentliga byggnader och bostäder. Men med start i stockholmsutställningen 1930 blev det sociala samhällsbyggandet av bostäder, skolor, sjukhus etc. en angelägen arkitektuppgift och skulle så förbli under ett antal decennier, med kulminering under miljonprogrammet 1965-1975. Därefter minskade bostadsproduktionen katastrofalt. Den återhämtning som nu skett, har främst ägt rum i storstäderna och inriktats på bostäder för de köpstarka.

Den arkitektur – i meningen byggnader ritade av arkitekter – som det stora flertalet har i sin omgivning har alltså tillkommit under de s.k. rekordåren. Vid sidan av flerbostadsproduktionen är det offentliga byggandet av polishus, kommunhus, sjukhus och skolor det som alltså främst präglar allmänhetens uppfattning om vad (modern) arkitektur är och vad arkitekter menar med arkitektonisk kvalitet. Arkitekturritade villor är ytterligt sällsynt. Den folkliga kunskapen om arkitektur präglas därmed främst av rekordårens byggande och är därmed inte särskilt stor. Uppskattningen är inte heller översvallande. Sen må arkitekterna själva ha en annan mening, även om också de gärna bosätter sig i den äldre bebyggelsen.

Det finns alltså flera skäl till att stora delar av byggverksamheten sker utan arkitektmedverkan. 85 procent av alla styckebyggda småhus är kataloghus. Annan ny-, om- och tillbyggnad av småhus sker med den sakkunskap som husägaren själv har, kompletterad med vad han kan lära sig på byggvaruhus, i handböcker, av lokala hantverkare och byggnadsingenjörer och i bästa fall av stadsarkitekten. Att allt detta arbete sker efter bästa förmåga och med de bästa intentioner, det finns det ingen anledning att betvivla. Det handlar ju inte minst om stora pengar. Men det sker som sagt utan arkitektmedverkan.

Arkitektur och byggnadsskick

I Sverige finns det en ambivalens när det gäller begreppet arkitektur⁶, å ena sidan menas allt mänskligt byggande, å andra enbart det med en särskild dignitet eller konstnärlig ambition, dvs ungefär det som arkitekter åstadkommer och som de utbildas till i sin utbildning. Det kan alltså både omfatta allt byggande och enbart en bråkdel. Väljer man den senare definitionen betyder det att allt annat byggande är "icke-arkitektur". Men hur ska då det vardagliga byggnadsbeståndet betecknas, det som saknar särskild dignitet och som inte tillkommit med någon professionell ambition till konstnärlig gestaltning?

Begreppet "byggnadsskick" har enbart en historisk innebörd. Ordet förklaras visserligen inte i Nationalencyklopedin, men det används i en lång rad artiklar, ofta i sammanhang som "Allmogens byggnadsskick, hantverk och sedvänjor". Skillnaden mellan byggnadsskick och arkitektur framgår av följande citat från Nationalencyklopedin. Citatet handlar om Norge och är skrivet av Rasmus Waern.

Böndernas byggnadsskick har varierat från dal till dal med en tät och omfångsrik klunga av hus som gemensamt bebyggelsemönster; jfr Folkkultur nedan. Gudbrandsdalen uppvisar den äldsta bevarade och rikaste folkliga byggnadskulturen, där timringsteknik och stavbyggnadsteknik förenades i resliga loftbodar...

Arkitekturens utveckling i N. under 1800-talet var i stor utsträckning koncentrerad till de framväxande industriorterna, i synnerhet Oslo. Ambitionen att gestalta en inhemsk arkitektur inleddes av bl.a. Holm H. Munthe (Frognerseteren sportrestaurant 1891) och utvecklades främst i det för norsk arkitektur så betydelsefulla villabyggandet av bl.a. kompanjonerna Arnstein Arneberg och Magnus Poulsson samt av Frederik Konow Lund. I och med öppnandet av tekniska högskolan i Trondheim 1910 fick landet sin första reguljära arkitektutbildning.

I motsats till Sverige talar man i Norge om "byggeskikk" inte bara när det gäller äldre byggnadsskick. Där har det också en levande och nutida innebörd, vid sidan av arkitektur. Med byggeskikk menas i Norge ungefär den vardagliga och lokalt anpassade byggnadskonsten, dvs kunnandet om terränganpassning, orientering, konstruktion, proportioner, material och detaljer.

Den norska Husbanken delar varje år ut ett byggeskikkpris för att främja god bebyggelsekvalitet. Husbankens egen definition lyder "God byggeskikk er en kvalitet ved de bygde omgivelser der hensyn til fysisk og sosialt livsmiljø, ressursbruk/

⁶ Detta är en grov förenkling av 'arkitektur', ett i själva verket mångtydigt och omtvistat begrepp. Detta är emellertid inte tillfället att gå in på en djupare diskussion i frågan.

energi, universell utforming og estetikk inngår i en stedlig helhet"⁷ Definitionen fæster mindre vikt vid den lokala kunskaper, men framhåller platsens betydelse (stedlig helhet). Debatten om vad som konstituerar byggeskikk i förhållande till arkitektur är också livlig i Norge, där (i princip) byggeskikkets värden hävdas av de mer folkligt förankrade förespråkarna och arkitekturens värden hävdas av arkitekterna, däribland Norsk Form och NAL.

"Att bygga i tiden" och att "bygga på platsen"

Uppskattningen av äldre tiders byggnadsskikk delas av snart sagt alla i Sverige, arkitekter såväl som lekmän. Uppslutningen om vikten att bevara byggnadskulturen är närmast total. Men när det gäller "det nutida byggnadsskicket" går åsikterna kraftigt isär. Skiljelinjen går mellan en storstadsbaserad och arkitekttät elit och en arkitektgles småstads- och glesbygdsbaserad folklighet. Man kan också se detta som ett uttryck för den klassiska motsättningen mellan "att bygga i tiden" och "att bygga på platsen". En annan skillnad har med den tekniska nivån att göra. Om arkitekturen är "high tech" så är byggnadsskicket "low tech". Enligt min mening beror motsättningen till stor del på bristande insikter i varandras kunskaper, värderingar och erfarenheter, vilket i sin tur sammanhänger med att man helt enkelt inte finns på samma ställen och därmed inte heller förstår varandras språk.

Detta förhållande är en bakomliggande orsak till att det är så svårt att skapa förståelse för arkitektoniska kvaliteter hos en bredare allmänhet. Det bidrar också till den misstro som ofta möter förslag till förändring av bebyggelsen, t ex vid de obligatoriska samråden vid detaljplan.

En viktig konsekvens är demokratiunderskott. Så länge som arkitekter och lekmän inte förstår och respekterar varandra, finns få förutsättningar för att arkitektonisk kvalitet ska bli en demokratisk rättighet eller en folklig angelägenhet. Då blir "arkitektonisk kvalitet" något man får acceptera, trots att man protesterar.

Ett första steg för att överbrygga denna klyfta är att erkänna, på samma sätt som i Norge, att det i Sverige finns ett nutida byggnadsskikk. Genom att ge det lokala byggandet ett namn, blir det möjligt att börja tala om det som en företeelse i sig, inte bara som "icke-arkitektur". Likaväl som arkitekturen har sina särskilda förutsättningar och kvaliteter så har byggnadsskicket det, t ex att det präglas av platsanpassat low tech byggande. Likaväl som man kan tala om god och dålig arkitektur kan man tala om gott och dåligt byggnadsskikk.

Därmed skapas också förutsättningar att utveckla ett ortseget byggnadsskikk, baserat på regionala och lokala kunskaper, erfarenheter, geografiska och klimatologiska förhållanden. Ett byggande som är mer rotat i den lokala byggnadskulturen och där fler än arkitekten kan bidra med sin expertis, t ex hantverkare, byggnadsingenjörer,

⁷ Husbanken handhar den statliga bostadsfinansieringen i Norge. Inge Willumsen, som är ansvarig för byggeskikkpriset på Husbanken, ger följande kommentar i ett e-mail till mig 050128: Dette er den definisjonen/beskrivelsen vi i Husbanken vil bruke i vårt arbeid. Jeg vet at noen er kritiske til en definisjon som trekker inn så mange og store variabler. Vi forsvarer oss med at ett på en eller annet sted må helheten i våre omgivelser kunne beskrives. At vår definisjon/beskrivelse også i stor grad kan anvendes om arkitektur er en annen sak. Jeg opplever at det i offentlige norske dokumenter er lettere å få gehør for å bruk av begrepet god byggeskikk enn begrepet god arkitektur. Kanskje byggeskikk er et mer ufarlig og for mange utydelig begrep, mens arkitektur ofte og av mange knyttes til betydningsfulle bygninger og til noe mer elitistisk.

fastighetsägare och allmänt byggintresserade. Därmed kan också byggandet, i verklig mening, bli demokratiskt, dvs något som angår många och som många bidrar till.

En parallell utveckling av arkitektur och byggnadsskick kan dels innebära bättre förutsättningar för deras respektive kvaliteter, dels ett fruktbart utbyte av idéer och förebilder dem emellan.

Regionala arkitektresurser, men hur?

För att detta ska komma till stånd krävs mer lokala arkitektresurser, särskilt i de mindre och mer perifera kommunerna. De behövs både för att bistå den lokala byggproduktionen, och för att medverka till att höja intresset och kunskapsnivån för lokala bebyggelsekvaliteter såväl inom yrkeskåren som hos allmänheten. För att kunna hålla den professionella kompetensen vid liv behöver arkitekterna bli fler på orten, så att de har några att dryfta gemensamma frågor med. Allmänheten behöver stimulans och vägledning både för att förstå den egna bygdens kvaliteter och för hur de ska kunna utvecklas. Många behöver ha någon att rådfråga i samband med det egna bygget.

Plan- och bygglagen kräver att byggnadsnämnden ska ha tillgång till arkitektexpertis vid beslut om bygglov och detaljplan. På många håll löser man detta genom att hyra in en arkitekt för att granska handlingarna inför byggnadsnämndens beslut. Den vidare rollen för stadsarkitekten har kommunen då inte satsat resurser på. Länsstyrelsen har ett tillsynsansvar över kommunernas plan- och byggverksamhet. I denna ingår att de tar ett ansvar för byggnadsnämndernas kompetensutveckling, bl a genom konferenser och samråd i länsgemensamma frågor. Länsstyrelsens resurser räcker emellertid sällan till för allmänhetens kunskapsutveckling. På senare tid har det vidare hänt att länsarkitekten sidsteppas och att en vakans på denna post inte tillsätts av en arkitekt. "Tillväxt" lyfts fram som överordnat mål i länsstyrelsens verksamhet, med markhushållning, planväsende, kulturutveckling och estetik får stå till sidan.

I varje län finns det hemslöjdskonsulenter, som har till uppgift att stimulera bygdens hemslöjd. På motsvarande sätt behövs "arkitektur- och byggnadskickskonsulenter", vars uppgift är att bistå allmänheten med kunskaper och rådgivning när det gäller bygdens byggverksamhet.

Ett sätt att lösa detta skulle kunna vara obligatorisk regionalpraktik för alla nyutexaminerade arkitekter. Jurister som vill gå vidare som domare, åklagare eller advokater måste meritera sig genom tingstjänstgöring, läkare måste tjänstgöra som AT-läkare på ett regionsjukhus som del av sin utbildning. På samma sätt skulle man kunna tänka sig att nyblivna arkitekter fick jobba ett år på en länsstyrelse, en kommun eller ett annat lokalt/regionalt organ. Deras uppgift skulle vara att bistå länsarkitekten/stadsarkitekten eller motsvarande med faktainsamling, inventeringar, kontakter med allmänheten, t ex föreläsningsserier, konsultarbete som skissande av ny-, till- och ombyggnader.

Bilaga

Tabell 3. Antal projekterande och offentliganställda arkitekter per 10000 invånare i olika regioner

H-region	Projek- törer	offentlig- anställda	utan uppgift	Samtliga arkitekter	Befolk- ningen
Stockholmsregionen	9,7	1,9	2,1	13,7	1 851 000
<i>Stockholms stad</i>	18,1	2,6	3,4	24,2	762 000
<i>Övriga regionen</i>	3,9	1,7	1,1	6,4	1 089 000
Göteborgsregionen	6,6	1,6	1,5	9,6	853 000
<i>Göteborgs stad</i>	8,1	2	2,2	12,3	474 000
<i>Övriga regionen</i>	4,5	1	0,5	6	379 000
Malmöregionen	7,7	3,4	1,4	12,4	536 000
<i>Lund/Malmö</i>	8,6	4,1	1,8	14,4	368 000
<i>Övriga regionen</i>	6	1,8	0,6	8,3	168 000
Större städer	1,8	1,2	0,6	3,6	3 227 000
Mellanbygden	0,7	0,6	0,2	1,6	1 547 000
Tätbygden	1,3	0,9	0,2	2,4	500 000
Glesbygden	0,4	0,4	0,2	1,1	470 000
Totalt	4,0	1,4	0,9	6,2	8 976 000